Repertoriul jurisprudenței

ORDONANȚA CURȚII (Camera a șasea)

24 septembrie 2019*

„Trimitere preliminară – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Dreptul la protecție jurisdicțională efectivă – Precedent juridic – Tribunal arbitral – Inadmisibilitate vădită și necompetență vădită a Curții – Articolul 53 alineatul (2) și articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții”

În cauza C-185/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (România), prin decizia din 12 februarie 2019, primită de Curte la 25 februarie 2019, în procedura

KE

împotriva

LF,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din doamna C. Toader, președintă de cameră, și domnii A. Rosas și M. Safjan (raportor), judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere decizia luată, după ascultarea avocatului general, de a se pronunța prin ordonanță motivată, în conformitate cu articolul 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții,

dă prezenta

Ordonanță

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 6 alineatul (1) TUE și a articolelor 20 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între KE, pe de o parte, și LF, pe de altă parte, doi avocați care își exercită profesia în România, în legătură cu liceitatea comentariilor referitoare la un articol publicat de KE, pe care LF le-a postat pe pagina sa de Facebook.

* Limba de procedură: româna.

Dreptul român

3 Articolul 30 alineatul (6) din Constituția României prevede:

„Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”

4 Articolul 58 din Codul civil, intitulat „Drepturi ale personalității”, prevede:

„(1) Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi nu sunt transmisibile.”

5 Articolul 72 din Codul civil, intitulat „Dreptul la demnitate”, prevede:

„(1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale.

(2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la articolul 75.”

6 Potrivit articolului 252 din Codul civil, intitulat „Ocrotirea personalității umane”:

„Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică și psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conștiință, creația științifică, artistică, literară sau tehnică.”

7 Articolul 253 din Codul civil, intitulat „Mijloace de apărare”, prevede:

„(1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere oricând instanței:

a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;

b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;

c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.

(2) Prin excepție de la prevederile alineatului (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alineatul (1) literele b) și c).

(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:

a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare;

b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.

(4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive.”

8 Potrivit articolului 6 din Codul de procedură civilă, intitulat „Dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil”:

„(1) Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în termen optim și previzibil, de către o instanță independentă, imparțială și stabilită de lege. În acest scop, instanța este datoare să dispună toate măsurile permise de lege și să asigure desfășurarea cu celeritate a judecății.

(2) Dispozițiile alineatului (1) se aplică în mod corespunzător și în faza executării silite.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

9 KE și LF sunt avocați membri ai Baroului din Cluj (România). KE arată că, la 22 februarie 2018, *Jurnalul Baroului Cluj*, care este jurnalul asociației profesionale a avocaților din acest barou, a publicat un articol al cărui autor este KE, intitulat „Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare”.

10 KE arată că, deși LF, care este redactor-șef al acestui jurnal, nu a avut inițial nicio obiecție cu privire la publicarea acestui articol științific, el a emis, după publicarea acestuia, anumite critici, nejustificate potrivit KE, care au culminat cu publicarea unui anunț pe pagina sa de Facebook, al cărui conținut nu este expus în decizia de trimitere.

11 Potrivit KE, asemenea declarații nu fac parte în niciun mod din categoria criticilor acoperite de dreptul la liberă exprimare.

12 La 28 ianuarie 2019, KE a sesizat Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (România) cu o acțiune împotriva LF. KE solicită acestei instanțe arbitrale:

– constatarea caracterului ilicit al publicării efectuate la 7 ianuarie 2019 de LF pe pagina sa de Facebook și

– obligarea pârâtului, potrivit articolului 253 alineatul (3) literele a) și b) din Codul civil, la publicarea hotărârii pe pagina sa de Facebook și la menținerea acestei publicări pentru o perioadă cel puțin egală cu cea în care publicarea ilicită a existat pe această pagină.

13 LF solicită Tribunalului Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj să sesizeze Curtea cu o întrebare preliminară.

14 Acest tribunal arbitral afirmă că se confruntă, pe de o parte, cu obligația instanțelor române de a răspunde la toate cererile și la toate mijloacele de apărare ale părților și, așadar, la o cerere de sesizare a Curții și, pe de altă parte, cu problema caracterului obligatoriu al precedentului judiciar, în măsura în care tribunalul menționat apreciază că nu poate adopta o soluție care ar fi diferită de precedentul judiciar relevant dacă nu identifică o aplicare mai conformă a legislației în cauză.

15 Acestea sunt împrejurările în care Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Dispozițiile Tratatului [privind Uniunea Europeană] și în special ale articolului 6 alineatul (1) din acesta, în temeiul cărora Uniunea [Europeană] recunoaște drepturile, libertățile și principiile prevăzute în [cartă], care are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor, și dispozițiile cartei, în special cele ale

articolului 20 din aceasta, care stabilește că toate persoanele sunt egale în fața legii, și ale articolului 47 din aceasta, care stabilește că orice persoană are dreptul la un proces echitabil, trebuie interpretate în sensul că o instanță națională română este obligată:

– să răspundă la toate cererile și la toate mijloacele de apărare ale părților prin examinarea lor efectivă, părțile având dreptul să primească un răspuns specific și explicit în ceea ce privește motivele decisive pentru soluționarea cauzei în discuție, și

– să respecte caracterul obligatoriu al unui precedent judiciar, atunci când precedentul judiciar este o hotărâre definitivă a aceleiași instanțe sau a unei alte instanțe naționale române, într-o cauză în care instanța națională sesizată dovedește că este pertinent să se evoce acest precedent și constată «similitudinea juridică» a cauzelor, acest caracter obligatoriu implicând că instanța, care constată o asemenea «similitudine juridică», poate adopta o soluție diferită numai dacă își motivează abordarea divergentă printr-o aplicare mai conformă cu litera legii?”

Cu privire la admisibilitatea cererii de decizie preliminară și la competența Curții

16 În temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când Curtea este în mod vădit necompetentă să judece o cauză sau atunci când o cerere sau o cerere introductivă este în mod vădit inadmisibilă, Curtea poate oricând să decidă, după ascultarea avocatului general, fără continuarea procedurii, să se pronunțe prin ordonanță motivată.

17 În prezenta cauză se impune aplicarea acestei dispoziții.

18 În această privință, este necesar să se arate că cererea de decizie preliminară este vădit inadmisibilă având în vedere articolul 94 litera (c) din Regulamentul de procedură, dat fiind că elementele expuse în cererea respectivă nu permit constatarea admisibilității acesteia din perspectiva condiției de a emana de la o „instanță”, în sensul articolului 267 TFUE. Astfel, Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj nu expune niciun element de natură să demonstreze că prezintă această calitate.

19 În măsura în care nu rezultă că legislația națională impune recurgerea la acest tribunal ca unic mijloc de a soluționa litigiul principal și exclude posibilitatea părților de a se adresa instanțelor ordinare, tribunalul arbitral menționat ar fi trebuit să stabilească motivele pentru care sesizarea sa era, în speță, obligatorie. Pe de altă parte, în decizia de trimitere, nu se face nicio referire la dispozițiile Codului de procedură civilă care guvernează arbitrajul instituționalizat. În consecință, trebuie să se considere că prezenta cerere de decizie preliminară este vădit inadmisibilă.

20 În ceea ce privește, pe de altă parte, competența Curții de a interpreta anumite dispoziții din cartă, trebuie adăugat că, presupunând chiar că este admisibilă, decizia de trimitere nu conține niciun element concret care să permită să se considere că obiectul procedurii principale privește interpretarea sau aplicarea unei alte norme a Uniunii decât cele care figurează în cartă.

21 Astfel, întrebarea preliminară se înscrie în cadrul unui litigiu între doi particulari în legătură cu o cerere prin care se urmărește constatarea caracterului nelegal al unei publicări pe o pagină Facebook. În acest context, Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj dorește să aplice articolul 6 alineatul (1) TUE și articolele 20 și 47 din cartă pentru a aprecia anumite obligații de natură procedurală.

22 Or, în lumina articolului 51 alineatul (1) din cartă, dispozițiile sale se adresează statelor membre numai în cazul în care acestea pun în aplicare dreptul Uniunii. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, drepturile fundamentale garantate de ordinea juridică a Uniunii au vocație de a fi aplicate în

toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, iar nu în afara unor asemenea situații (Hotărârea din 26 februarie 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punctul 19, și Ordonanța din 11 ianuarie 2017, Boudjellal, C-508/16, nepublicată, EU:C:2017:6, punctul 17).

23 În aceste condiții, trebuie să se constate, în temeiul articolului 53 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, că cererea de decizie preliminară formulată de Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj, prin decizia din 12 februarie 2019, este vădit inadmisibilă și că, în orice caz, Curtea este vădit necompetentă să judece această cerere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

24 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) dispune:

Cererea de decizie preliminară formulată de Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (România), prin decizia din 12 februarie 2019, este vădit inadmisibilă și, în orice caz, Curtea de Justiție a Uniunii Europene este vădit necompetentă să judece această cerere.

Semnături